

Bozhana Boneva

(Bulgaria, Paisii Hilendarski University of Plovdiv)

10,001 Days and Nights of the Department of History of Literature and Comparative Literary Studies at Paisii Hilendarski University of Plovdiv

Abstract: In July 2025, the Department of History of Literature and Comparative Literary Studies at the Faculty of Philology, University of Plovdiv, marked its 30th anniversary with a large-scale conference titled *1,001 Nights*. Dozens of scholars took part in the international forum held on 2–4 July in Plovdiv. The guests and organisers presented their papers in two thematically named sections – *In Ali Baba's Cave* and *In the Caliph's Palace* – featuring over 50 talks. In addition to the intensive academic programme, the conference offered a diverse range of accompanying events, including a meeting with the Bulgarian writer Galin Nikiforov, a presentation of the book *Ivan Shishmanov. Slavic World. Freiburg Lectures 1923/1924* (Prof. Marin Drinov Publishing House of BAS, 2024), and a roundtable discussion on *Educational Experience in Foreign Language Teaching in Support of Minority Groups and Foreign Language Teaching at School*.

Keywords: conference, University of Plovdiv, Department of History of Literature and Comparative Literary Studies, anniversary, 1,001 Nights

Божана Бонева

(България, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“)

10 001 дни и нощи Катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ към Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

От 2 до 4 юли 2025 г. Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание към Филологическия факултет на Пловдивския университет отбеляза 30 години от основаването си с мащабна научна конференция под наслов „1001 нощ“. В рамките на международния форум взеха участие близо 60 учени и изследователи, представители на множество български и чуждестранни университетски и научни институции, част от които: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, Бургаски свободен университет (БСУ), Нов български университет (НБУ), Българска академия на науките (БАН), Университетите в Анкара, Букурещ, Виена, Комотини, Хайделберг и Фрайбург. Партньори на организаторите бяха Община Пловдив, Фонд „Научни изследвания“, Народна библиотека „Иван Вазов“, Градската художествена галерия и Хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“.

Празничната конференцията бе официално открита на 2 юли от доц. д-р Светла Черпокова, настоящ ръководител на Катедрата, която сподели как се е зародила идеята за форума, а приветствия поднесоха ректорът на Пловдивския университет – проф. д-р Румен Младенов и деканът на Филологическия факултет – проф. д.ф.н. Константин Куцаров.

„Катедрата през изминалите години безспорно съхрани своя академизъм и своя ентузиазъм. Неоспорим факт е, че основна заслуга за този достоен живот на катедрата има нейният основател – проф. Клео Протохристова“ – сподели по време на откриването деканът на Филологическия факултет.

Проф. д.ф.н. Клео Протохристова – първият ръководител на единствената у нас Катедра по сравнително литературознание и автор на идеята за темата на конференцията, представи историята на създаването на Катедрата и прочете поздравително писмо от доц. д-р Юлия Николова – един от родоначалниците на филологическите специалности в Пловдивския университет.

Работата по конференцията беше разделена в две тематично наименувани секции: „В пещерата на Али Баба“ и „В двореца на Халифа“, а откриващите пленарни доклади бяха прочетени в специално отделена за това секция: „Сезам, отвори се!“. Неин модератор беше доц. д-р Младен Влашки, а пленарни доклади четеха проф. д.ф.н. Михаил Неделчев (Нов български университет), проф. д.ф.н. Клео Протохристова, проф. д.ф.н. Пламен Дойнов (Нов български университет) и проф. д-р Елизабет Шоре (Фрайбургски университет). Първа взе думата проф. Е. Шоре с доклад, посветен на Литературния музей на „свободното време“ към Държавната библиотека в Баден-Баден. След това проф. д.ф.н. Клео Протохристова представи своя пленарен доклад, озаглавен „Три приказки с отложен край“, в който изложи хипотезата, че Сборникът с приказки може да бъде разглеждан като особена форма на „синкретична осъщественост на сравнителното литературознание“, поради податливостта си да обединява тематични, съпоставителни, жанрологични и наратологични изследвания, както и на рецептивни такива. Проф. д-р Михаил Неделчев обърна внимание на формите на циклизираната проза в доклада си: „Вечната дилема пред жанрологията: ц и к л и з и р а н а т а проза – път към романовото „единство“ или жанрова специфика?“, а проф. д.ф.н. Пламен Дойнов представи своите наблюдения върху специфичната комуникация между писателите и комунистическите вождове в доклада си „Срещи с вожда: Как Димитров, Червенков и Живков говорят на българските писатели“.

Конференцията продължи *В пещерата на Али Баба* с доклади на проф. Норберт Бахлайтнер (Виенски университет), доц. д-р Бисера Дакова (Виенски университет), която беше и водещ на тази секция, и доц. д-р Младен Влашки. Проф. Норберт Бахлайтнер представи няколко примера за адаптации на сюжета 1001 нощ чрез творби на Е. А. По, Марк Твен и Йозеф Рот, а доц. д-р Бисера Дакова беше избрала да се фокусира върху две от големите имена на съвременната австрийска литература – Фредерике Майрьокер и Андреас Окопенко. Доц. д-р Младен Влашки представи своя доклад: „1001 нощ“ в оптиката на Виенската модерност“, който също бе фокусиран върху три писателски фигури и интерпретирането на „1001 нощ“ в конкретни техни творби, а именно: есета на Хуго фон Хофманстал и Стефан Цвайг и роман на Йозеф Рот. Работата по секции приключи с тези три „виенски“ доклада, а първият ден от Международната конференция завърши с вълнуваща среща разговор с писателя Галин Никифоров, която беше едва началото на интензивната културна програма, съпътстваща конференцията. Водещи на това събитие бяха доц. д-р Гергина Кръстева и доц. д-р Младен Влашки.

Програмата за втория ден на конференцията бе изключително наситена, гостите и организаторите работиха паралелно в двете секции. Представените доклади бяха посветени на изследването на многообразни аспекти на знаменития сборник – от наименованието и наративните техники до откриването на образи, сюжети и мотиви от Сборника в различни по жанр произведения от родната и западноевропейската литература. В секцията *Еротика и литература* с модератор проф. д.ф.н. Татяна Ичевска, която откри деня с доклада си на тема: „Инцестът тъща – зет: фолклорни и

литературни рефлексии“, бяха включени и докладите на проф. К а л и н а Л у к о в а от Бургаския свободен университет, която изследва динамиката на приказния сюжет за прилепа и гълъбицата в еротичните градски романи на Антон Страшимиров, както и на доц. д-р М а я А н г е л о в а от Великотърновския университет, чийто доклад се фокусира върху повествователния модел в романа „Жените на Варшава“ на Георги Марков. В същата секция представи своя доклад и доц. д-р Е л к а Д и м и т р о в а (БАН), а секцията завърши с доклад, посветен на Томас Ман и „Вълшебната планина“, представен от проф. д.ф.н. Ю л и я н а С т о я н о в а. Същевременно в секцията *Разкази – за/от 1001 нощ* гл. ас. д-р А н а М а р и н о в а изнесе доклад, посветен на автобиографията на Анастасия Тошева, озаглавен „Как разказва (за) живота си една възрожденска учителка“, а доц. д-р С о н я А л е к с а н д р о в а ни пренесе в модерна Франция, като представи доклад, посветен на разказите на Жан Оризе, включени в сборника „Глината на Адам“. Водещ на тази секция бе предходният ръководител на Катедрата – проф. д.ф.н. И в а н Р у с к о в , който участва с доклад, озаглавен „Белегът на хипотекста. Захразад: академична приказка“.

Следващата с е к ц и я – *Сладкото думието като научен дискурс*, обедини няколко доклада на чуждестранните гости на конференцията. Тук взеха участие проф. д.ф.н. Р у м я н а К о н е в а (БАН, БКИ Дом Витгенщайн) и д-р К о н с т а н т и н Р а п (Фрайбург), чиито доклади бяха обединени от обща тематика – делото на Иван Шишманов. Интересът на проф. д.ф.н. Ж и в к а К о л е в а - З л а т е в а (Фрайбург) пък беше привлечен от заглавието „1001 нощ“. В доклада си „Защо „Хиляда и една нощ“? – Психолингвистичен ракурс към наименованието“ тя разгледа няколко хипотези за употребата именно на думата „нощ“/„нощи“.

В с е к ц и я т а *За различните Шехеразادي* доц. д-р К а т а л и н а П у ю (Букурещ) ни запозна с различията между българската и румънската литература от 80-те години на миналия век, а два доклада на гости от Шуменския университет отпразвиха поглед не само на изток, но и на север, като ни представиха примери от руската литературна история: проф. д.ф.н. Д е н к а К р ъ с т е в а изложи своите наблюдения за силното влияние на Сборника върху руската литература от XVIII – XIX век и усвояването на образи и сюжети от приказките на различни жанрови нива в литературата от изследвания период, а докладът на проф. д.ф.н. Д е ч к а Ч а в д а р о в а , озаглавен „1001 ден“ на И. Илф и Е. Петров: съветската Шехерезада“, ни пренесе в по-близкото литературно-историческо минало на Русия чрез фейлетона на И. Илф и Е. Петров, като онагледя и редица любопитни междутекстови връзки със Сборника. В същата секция имаме възможността да чуем и доклад, занимаващ се с гръцката рецепция на Г. Господинов – проф. д-р Х р и с т и н а М а р к у от Тракийския университет „Демокрит“ ни запозна с гръцките преводи на Г. Господинов.

Работата по секции продължи и в най-горещите часове от деня. В с е к ц и я т а *Разкази от подземното царство до... постмодернизма* доц. д-р Д . К а м б у р о в (СУ „Св. Климент Охридски“) сподели своите наблюдения върху поезията на Биньо Иванов с доклада си „Ексцесии и повторения у Биньо Иванов и 1001 нощ“. Подобно успоредяване на приказничния сборник беше направено и от проф. д.ф.н. А л е к с а н д ъ р К ъ о с е в (СУ „Св. Климент Охридски“) с романа на Ярослав Хашек – „Приключенията на добрия войник Швейк през Световната война“. Модератор на тази секция бе доц. д-р К а м е л и я С п а с о в а (СУ „Св. Климент Охридски“), която представи доклад, изследващ дебата в „Митът за Одисей“ на Тончо Жечев, озаглавен: „Одисей в подземното царство: Цв. Тодоров, Т. Жечев, Б. Богданов“.

Междувременно в с е к ц и я т а *1001 нощ и оживелите светове* проф. д-р Хюсеин Мевсим от Анкарския университет изнесе своя доклад, посветен на биографията на Катерина Далчева, изследвайки модела на разказване в контекста на фолклорната традиция и на „1001 нощ“. Денят приключи със с е к ц и я т а *Екфразис и литература*, водещ на която бе доц. д-р Борис Минков (НАТФИЗ). В нея участие взеха доц. д-р А н т о а н е т а Р о б о в а, чийто интерес беше привлечен от романа „Кино“ на Танги Виел, гл. ас. д-р Т е о д о р а Ц а н к о в а, която изследва фикционалната картина на Питер Ван Хойс „Партията шах“ в романа на Артура Перес-Реверте „Фламандският майстор“ (1990 г.) и функционалните връзки между двете произведения, а ас. д-р В е с е л а Г а н е в а занимава аудиторията с творчеството на Дженифър Игън и по-конкретно с наративните стратегии в романите „The Candy house“ и „Жестокото присъствие на времето“.

След работата по секции вторият ден от Международната конференция продължи със събитие, част от съпътстващата културна програма: премиера за пловдивската публика на книгата „Иван Шишманов. Славянски свят. Фрайбургски лекции 1923/1924 г.“ (Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2024). Представиха я съставителите ѝ – проф. д-р Е л и з а б е т Ш о р е и проф. д-р Р у м я н а К о н е в а, а водещ на събитието беше доц. д-р Младен Влашки. Събитието се състоя в къща-музей „Енчо Пиронков“, в партньорство с Градска художествена галерия – Пловдив. Книгата съдържа лекциите на професор Шишманов, изнесени пред академичната общност във Фрайбург. Това са първите специализирани лекции по Славистика, които предлага Фрайбургския университет. В българското си издание от 2024 г. те са придружени с коментари и научни студии на екипа, работил по създаването на книгата. Тя достига до нас благодарение на 17-годишния труд на съставителите, които разказаха повече за дешифрирането и превода на лекциите по време на събитието в къща-музей „Енчо Пиронков“. Техни сътрудници са д-р Регина Нохейл, д-р Константин Рап, а преводът от немски е на Любомир Илиев. Вечерта завърши с коктейл, организиран от домакините.

Третият ден от Международната конференция „1001 нощ“ започна с Кръгла маса на тема: „Образователният опит в чуждоезиковото обучение в помощ на малцинствените групи и чуждоезиковото обучение в училище“. Водещ на събитието бе ас. д-р Весела Ганева, а участие взеха лектори по български език, литература и култура в чуждестранни университети, директори на неделни училища в чужбина и преподаватели в пловдивски училища и университети, ангажирани с чуждоезиково обучение. Участниците имаха възможност да разкажат за собствената си практика и средата, в която преподават, да споделят своя опит и да дискутират по между си. Събитието се проведе в партньорство с Хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ – Пловдив.

Работната с е к ц и я за доклади в последния ден от конференцията беше озаглавена *1002 нощ и няма да стигнат*. В нея участваха доц. д-р Г. Кръстева, асистенти и докторанти на Катедрата. Водещ на секцията беше доц. д-р Дияна Николова, която представи и доклад на тема „Как се разказва и цитира XIX идилия на Теокарит“. В него тя проследи историята на творбата в литературата и появите ѝ в живописата. Ас. Т р а я н а Л а т е в а запозна аудиторията с втория роман на британския писател Олдъс Хъксли – „Шутовско хоро“, 1923 г., а ас. Д о р а М а р и н о в а се фокусира върху друг роман, но от родната литературна сцена – „Пролом“ (2012 г.) на Петър Маринов. Първата част на секцията завърши с доклада на доц. Г. К р ъ с т е в а – „Хиляда и две нощи няма да стигнат да ти разправам...“ – наблюдения върху романа „Балкански грешник“ (2000 г.) на Димитър Кирков“, който предложи множество интересни съпоставителни наблюдения, свързани с наративните техники в романа на Д. Кирков и в приказния сборник. Секцията закриха докторантите П а в е л З а п р я н о в, с доклад, занимаващ

се с творчеството на поетите К. П. Кавафис и Фернанду Песоа, и докт. С т е ф а н Р у с и н о в , който обърна вниманието ни към Китай през 80-те години на миналия век. Докладът му изследва употребата на думата „душа“ в литературата от периода и бе озаглавен „Домогването към душата в авангардната литература (с фокус върху китайската)“.

Конференцията завърши с изложба „10 001 дни и нощи“. Заглавието на изложбата е вдъхновено от любопитното откритие на проф. д.ф.н. К. Протохристова, че 30-те години живот на Катедрата се равняват приблизително на 10 001 дни. По време на изложбата, която се проведе в Народна библиотека „Иван Вазов“, бяха представени книги на Катедрата, а водещ на събитието беше проф. д.ф.н. Иван Русков.

Международната конференция „1001 нощ“, с която Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание отпразнува своето тридекадие, показва жизнеността, академичния авторитет и културната ангажираност на Катедрата. Събитието събра изследователи от различни страни и институции, чиито прочити обогатиха разбирането за приказничния сборник и отраженията му в различните литературни традиции.